

Генерал армије **ИВАН ГОШЊАК**

НЕРАЗДВОЈНИ ДЕО СВОГ НАРОДА

Реферат поводом двадесетогодишњице Југословенске народне армије

Другови и другарице,

На данашњи дан пре двадесет година била је формирана наша 1. пролетерска ударна бригада, прва регуларна формација наше Армије. Њено формирање обележава не само етапу у развоју наших оружаних снага, које се фактички рађају с првим пуцњима устаничких пушака, са првим ударним групама, десетинама, четама и одредима, већ и етапу нашег народноослободилачког рата и револуције.

Рођена и развијана под руководством КПЈ у борби наших народа за слободу и бољи живот, наша Армија је била нераздвојни део свога народа и то је увек остала. Она је упила у себе сва његова позитивна и прогресивна стремљења и увек одражавала његове виталне интересе.

Поносни смо и срећни што то можемо да подвучемо на дан њене 20. годишњице, што говорећи о њој као гаранцији наше слободе можемо да мислимо на остварене успехе на путу нашег социјалистичког развоја којима је и она, према својим могућностима, допринела. Велика је то ствар за један народ када јачање својих оружаних снага може да повезује са изградњом и са борбом за мир. То је утолико више потребно нагласити данас када хоризонте света тако често притискују мрачни облаци пуни претњи и визија ужаса једног новог рата.

Недавно погоршавање ситуације око Берлина, сукоб у Лаосу, завера колонијалистичких снага у Конгу, агресија на Кубу, разни покушаји реакционарних снага у Латинској Америци, нуклеарне пробе, повећање војних буџета и војних ефектива неких земаља, поновно разбуктавање пропагандних кампања хладног рата, које, на жалост, никад нису биле сасвим ни престале, — јесу непосредне манифестације повећања међународне напетости, у којој је политика са позиција силе поново добила своју жалосну и опасну реafirмацију. Оне долазе до изражаја у покушајима колонијализма да старим и новим методима терора и погрома заустави и угуши ослободилачке покрете, у заверама империјализма и његовим сталним тежњама да искористи унутрашње тешкоће, економску заосталост неразвијених земаља, па и целих континената да путем контрареволуционарних акција и економског притиска заустави прогресивна кретања. Овакве тенденције, компликоване блоковском искључивости, прете да у сваком таквом заштравању оживе жаришта рата на свим неуралгичним тачкама данашњег света, или да изазову нова свуда где, по блоковским мерилима, долази до промене у односу снага.

Такво стање мора да забрињава свет, Оно је утолико озбиљније што су честе кризе овакве врсте породиле песимизам и довеле до таквог неповерења да и повремене позитивне акције не наилазе на другој страни на одзив који би омогућио неку трајнију стабилност.

Но, зар је свет осуђен да непрекидно живи у стању перманентне ратне опасности, зар мора непрекидно да стрепи, зар нема излаза?

Свет се данас налази на таквом ступњу свог развитка на коме методи притиска, претње, дискриминације и сл. не могу а да у својој консеквенци не доведу до ризика да се упропасти све или највећи део оног што је створила људска цивилизација. Свесно и одлучно одбацивање таквих метода је стога постало неумитна потреба, погото што објективни, па и субјективни услови то и омогућавају.

Фантастичан развитак производних снага, могућности коришћења нуклеарне енергије, примена електронике и др. неизбежно су условили и убрзали (прогресивне друштвене процесе и још више потврдили да је човечанство закорачило у нову еру. Социјализам све више ослобађа снаге прогреса и недвосмислено показује да је основно обележје нове ере и једина и објективна перспектива света.

Социјализам је победио у низу земаља и отпочела је ера изградње социјалистичког друштва. Независно од слабости које по некад неизбежно, а понекад и из субјективних разлога искрсавају на том путу, он открива перспективе човечанства.

Распадањем колонијализма на све ширем фронту, на историјску позорницу ступају нове земље и народи. На путу њиховог националног развитка капитализам као систем постаје све мање прихватљив. С друге стране, беду и заосталост коју им је колонијализам оставио у наслеђе могуће је савладати само убрзаним развојем, а то изискује да се решења траже у формама које или иду социјализму или су блиске.

Истовремено, у борби против тенденција конзервирања старог, бујају и јачају многи прогресивни, демократски и националноослободилачки покрети. Они на својеврстан начин изражавају расположење милиона људи свих континената, који дижу свој глас против сваког покушаја империјализма, колонијализма и неоколонијализма, односно против сваког облика притиска и принуде, а за националну слободу и независност и властити пут друштвеног развика.

Свако погоршање ситуације, а поготово један наметнути рат, довело би у питање све те процесе. Отуда су све прогресивне снаге дубоко заинтересоване за мир и оне постају све снажнији објективни фактор у борби да се он очува.

С друге стране, развој производних снага је довео не само до таквог подруштвљавања производње да се ново почело пробирати кроз пукотине старог а чак и тамо где су владајући односи још увек оков бржем размаху објективног кретања, већ и до једног процеса који посебно карактерише савремену етапу друштвеног развоја. Реч је, наиме, о процесу све интензивније економске интеграције и јачања опште међузависности. Он на одређен начин утиче на савремено прогресивно кретање и указује на јединство света и његове судбине. Свако вештачко стварање преграда које би отежало тај процес постаје назадно. Исто то важи и за све покушаје да се оспори право на економски и политички индивидуалитет било које земље или народа.

У таквој ситуацији блокови постају очигледна кочница развоја и извор сталних опасности, а мир неопходна потреба савременог света.

Најзад, развика производних снага довео је до таквог развоја ратне технике да је она постала супротност самој себи.

Тешко је оценити величину разарања и број људских губитака које би један нуклеарни рат изазвао. Сигурно је, међутим, да би сав економски и друштвени живот био паралисан и да би се тешко могло рећи ко је победник, а ко побеђени.

Посебно је питање шта би било са друштвом које би морало да отпочне живот с материјалном основом преосталом после таквог разарања најзначајнијих добара и највећег дела укупне материјалне вредности човечанства. Нико не може предвидети какве би све дегенеративне мутације доживеле потоње генерације присиљене да живе на згаишту наше цивилизације.

С обзиром на све ово, заиста је тешко претпоставити да би неко имао рачуна да покреће један такав рат. Забрињава, међутим, факат да, и поред бесмислености једног новог ратног сукоба, и даље остају недирнути, па чак и расту извесни фактори који самим својим постојањем, по инерцији врше сталан притисак у правцу рата. То су трка у наоружавању и гомилање и пробе нуклеарног оружја. Они су постали мора савременог света, а опасност коју у себи носе је таква да је борба за њихово ограничење и потпуну ликвидацију примарна потреба даљег кретања. Упорност и конструктивни реализам сваке земље у борби за отклањање ових сталних извора ратне опасности треба да постану мерило искрености у борби за мир.

Поменути негативни фактори служе и као основа разним теоријама којима протагонисти одређених реакционарних кругова оправдавају рат. Такве су, на пример, тезе о ограниченим и периферним ратовима, који су по тумачењу неких кругова на Западу не само могући већ и неизбежни.

Исто тако забрињава „теорија“ о неизбежности рата и рата као допуштеног средства у циљу наметања социјализма. Покушаји да се такви ставови обуку у рухо теза о праведним ратовима не чини их ништа прихватљивим. Таква схватања представљају изопачавање марксизма и у себи крију тешке последице по социјализам и снаге прогреса уопште.

Према свему, очигледно је да би рат у данашњим условима по својим последицама могао озбиљно да доведе у питање сваки даљи прогресивни развитак. Отуда је прихватање таквих метода у међународним односима — који искључују рат као средство међудржавних односа; који се заснивају на поштовању сваке нације, њеног националног и државног интегритета и суверенитета, и праву да сама одлучује о својој судбини; који одбацују принуду и сваку форму притиска а развијају форме сарадње и помоћи без икаквих уступака и услова; који полазе од активног и мирољубивог решавања свих спорних проблема и одбацују све форме дискриминације — једина алтернатива рату и садржај оног што ми подразумевамо под мирољубивом и активном коезистенцијом.

Међутим једна реална политика, ма колико дубоко веровала да су сазрели сви услови за избегавање рата и на томе заснивала своју борбу за мир, не сме губити из вида ни све оне чиниоце који охрабрују разне реакционарне, реваншистичке и авантуристичке кругове и чине опасност рата стално присутном и озбиљном. Отуда, упоредо са борбом за мир, она мора да мисли и о проблемима своје одбране. Противречности савремених односа, које нас држе тако близу једног трајног мира, али исто тако за час могу да доведу и на руб новог рата, траже да припрема за одбрану земље буде саставни део борбе за мир. То важи за све мирољубиве земље које по свом објективном положају не могу, нити ће бити иницијатори решавања било ког спорног проблема ратом.

Важно је подвући да визија ужаса новог рата не би смела да паралише снаге мира. Одбрана против агресора, и поред свих ратних страха, пружа браниоцу реалну перспективу да се одупре и, у ослонцу на мирољубиве снаге света, очува слободу и независност.

Ово потврђује наш народноослободилачки рат и наша револуција. Не мислимо да се искуства из народноослободилачког рата могу апсолутизовати. Још мање да се као рецепт могу у потпуности применити на савремене услове. Међутим остаје чињеница да та искуства, стечена у изванредно неповољним и тешким условима и у борби против далеко надмоћнијег непријатеља, могу да укажу и подстакну на изналажење властитих и нових решења проблема које би један евенуални рат наметао малим и технички мање развијеним земљама.

Окупатор је у Југославији неизбежно морао да продубљује оне битне противречности које су Југославију чиниле зрелом за крупне револуционарне друштвене промене. Агресор се дакле објективно морао отворено да супротстави виталним интересима наших радних маса. Услед тога је окупатор неизбежно дошао у ситуацију да против себе потенцијално има све становништво способно за борбу. Његова бројна премоћ је, дакле, била само привидна, релативна и привремена.

Улога КПЈ као политичког мобилизатора, организатора и руководиоца била је одлучујућа за покретање оне огромне потенцијалне снаге која се крила у народним масама. Једном покренута на активан однос према рату против окупатора и према револуцији, она је израсла у материјалну силу пред којом је и онаква војна машина какве су биле хитлеровске дивизије морала да устукне.

Иако је број окупаторских дивизија са снагама домаћих издајника био велик, окупатор никад није био физички у стању да поседне читаву нашу територију.

Ми смо имали велику слободу маневра зато што нисмо били везани за одређену територију и гарнизоне као непријатељ. То нам је омогућавало да ударимо тамо где нам је било повољније и потребније и да, остварујући потребну премоћ, уништавамо његове гарнизоне. Непријатељ, а не ми, био је све више у окружењу. Свуда око њега налазила се слободна, полуслободна или потенцијално слободна територија, свуда се налазио наш народ, а тиме постојала и шира могућност за маневар и удар наших јединица. Фашистички агресор је само привремено могао да окупира нашу територију, али је никада није могао освојити.

Једна од карактеристика нашег рата је да смо га водили против технички надмоћнијег непријатеља, док ми нисмо у почетку рата располагали скоро ничим. Са освојеним оружјем освајало се друго, и тако стално до краја рата. Непријатељеве јединице и непријатељева складишта и транспорти били су наши најбољи, а дуго времена и једини снабдевачи. Показало се, уопште, да смо вештом и смелом применом одговарајућих борбених дејстава успевали да паралишемо његову техничку надмоћност.

Ово искуство указује на реалност успешног отпора технички надмоћнијем непријатељу, односно да у условима спремности највећег дела народа на борбу, ни најмодернија техника ни њен број у одређеним међународним условима не могу помоћи окупатору да постигне дефинитивну победу.

Агресор је у нашу земљу ушао са стратегијом „блицкрига“. Али муњевити продори који су за непуних 15 дана довели до капитулације ненародног режима и његове војске претворили су се у дуготрајан, мукотрпан и за окупатора безизгледан рат. Фашистичким агресорима се журило да што пре заврше рат како би, захваљујући квислиншким режимима, могли што више извући из земље и ојачати своје властито подручје. Међутим окупатору не само што је била отежана пљачка већ су и његови властити потенцијали убрзо почели да се одливају у правцу једног ратишта које је већ сматрао опасним.

Насупрот томе, уколико је рат дуже трајао, наши потенцијали су расли. То нам је омогућавало поступност у акцијама, стално повећавање интензитета борбених дејстава. Отуда је време радило за нас, а не за окупатора.

Наш рат је пун изванредних примера разних офанзивних акција, напада, заседа, препада, ноћних дејстава, изненађења, итд., који су у својој укупности представљали снажан удар по непријатељу, ломили га и стварали слободну територију. Све такве акције су израз перманентне стратегијске офанзиве и иницијативе која никада није препуштена противнику. Захваљујући томе, сва офанзивна дејства окупатора, поготову његове велике офанзиве, била су само реакција на наше успехе.

Иако је наша стратегија била офанзивна, њој није било својствено потцењивање било којег вида борбених дејстава. Одбрамбене радње, на пример, биле су неизбежни пратилац и допуна већине наших акција. Правилно комбиновање борбених дејстава, радњи и поступака свих врста у оквиру једне, по карактеру и циљевима, офанзивне стратегије једно је од битних својстава наше ратне вештине. Она је драгоцен ризница нашег војног искуства. Таква стратегија нам је омогућила да упоредо са развојем и порастом наших снага изграђујемо кадар руководиоца дораслих свим проблемима вођења рата. Наш рат је доказао да је човек, његова спремност да се бори и издржи најтежа ратна искушења, основни фактор рата.

Праведни циљеви ослободилачког рата представљали су објективну могућност мобилизације широких маса за борбу. Међутим да би ти циљеви стварно мобилисали и били један од одлучујућих инспиратора моралних снага, било је потребно доказати их на делу. Зато је још у току рата под руководством КПЈ отпочето конкретно решавање националних и других проблема и ударени су темељи новог државног и друштвеног уређења. На тој основи субјективне снаге су могле да у оружаним снагама и народу развију такве односе који су омогућавали сваком човеку и присталици народноослободилачког покрета да најнепосредније осети да се бори за властите интересе, личну слободу и бољи живот.

Због тога су међусобни односи, лични пример старешине, брига о људима, поштовање слободе, права и достојанства личности, атмосфера колектива, однос према новим борцима и сл. — били стално у центру пажње у свим нашим јединицама. Односи формирану у оружаним снагама били су један од фактора њихове монолитности.

Од не мањег значаја за развијање и одржавање борбеног морала била је и вештина ратовања. Она је стварала перспективу, указивала на реалност војничке победе и развијала осећање сигурности и дубоког поверења у врховно војно и политичко руководство рата и револуције.

Са трајањем рата и све очигледнијим перспективама наше победе, са ширењем замаха наше борбе и јачањем њених снага, борбени

морал наших оружаних снага непрекидно је растао. И то је једна од законитости својеврсних ослободилачког рату, који никакве мере окупатора нису могле да спрече.

Ако би из свега овога требало извући неке закључке, онда би се морало рећи да читав наш народноослободилачки рат показује да је могуће водити рат против далеко надмоћнијег агресора и из њега изићи као победник.

Исто тако, народноослободилачки рат је показао да смо могли да победимо зато што смо нашли облик рата најадекватнији нашим условима, који је за нас на најповољнији начин повезивао објективно неизбежне слабости непријатеља с нашим могућностима и потенцијалним предностима. Другим речима, ратна вештина наше Народноослободилачке војске, коју је организовао, којом је руководио и командовао наш врховни командант друг Тито, постала је и сама она снага која је уз остале објективне и правилно коришћене услове обезбедила победу.

У току две деценије наша се Армија, укорак с развојем и напретком земље, непрекидно развијала и квалитативно усавршавала. И као што земља бележи крупан темпо у развоју производних снага и социјалистичких друштвених односа, тако је и Армија израсла у савремену оружану силу, докраја монолитну, с јасним погледима на одбрану земље, способну да као оружани део народа брани земљу у свим могућним условима.

Од завршетка рата до данас кроз наше јединице је прошло око два и по милиона војника и резервног старешинског састава. Импазантна је то снага, која својим војностручним квалитетом, моралом и политичком свешћу представља чврст ослонац наше мирољубиве политике и непоколебљивог браниоца наше слободе и независности.

Од свог настанка наша Армија је по својој намени и циљевима, по својим унутрашњим односима и по својим нераскидивим везама с народом — народна и социјалистичка. У томе је био и остаје основни извор њених снага. Истичући ово, желим посебно да укажем управо на значај њених унутрашњих демократичних односа међу људима као својеврсног одраза основних тенденција нашег социјалистичког друштвеног кретања.

Демократични и другарски односи — које је КПЈ усађивала у редове наше Армије још од првих дана њеног стварања и развоја — увек су били подстицај у борби и раду, важан фактор морално-политичког јединства јединица. Отуда су поштовање достојанства и права социјалистичког грађанина, поверење у њега, другарство и свестрана брига о људима били основни принципи на којима су грађени односи у Армији. Они су били и основ наше свесне дисциплине.

Развитак социјалистичких односа у нашем друштву и захтеви које намећу услови савремене борбе, истичу још више улогу војника и његово активирање на разним подручјима живота и рада јединица.

Истакнута улога војника тражи да се још више развије улога колектива. И у том погледу постоје богата пракса и резултати: у

многим јединицама војнички колектив је постао важан фактор, са знатним утицајем на све војнике, па и старешине.

Решавање ових и сличних питања, која у крајњој линији јачају унутарњу монолитност и борбену спремност Армије, представља непрекидан процес, који је у Армији био увек присутан; његово усмеравање данас тражи још веће залагање свих фактора, у првом реду команди и организација СКЈ.

Многострука повезаност наше Армије и народа је њена одлика коју увек истичемо као једну од битних манифестација њеног карактера. Она се заснива на јединству интереса војника и старешина у одбрани слободе и независности и обезбеђењу мирних услова изградње социјализма, као и све пунијем развоју нових социјалистичких односа. Због тога је и учешће припадника наше Армије у скоро свим облицима друштвеног живота и на свим подручјима изградње нормална и законита појава.

Тешко је подацима изразити целокупност учешћа наше Армије у изградњи. Милиони кубика бетона, земље и другог грађевинског материјала, милиони и милиони добровољних радних часова, стотине километара пруга, модерних друмова, мостова, хиљаде нових зграда, милиони прегледаних и излечених људи итд. — били би колоне биланса доприноса наших војника и старешина на томе подручју. Но важније од тих бројки јесу везе које су тако створене, јесте онај дух присности, љубави и међусобног поштовања који настаје где год наше јединице долазе у додир с грађанима, оно јединство које се у свим таквим приликама испољава и јача. Том јединству треба посветити пуну пажњу и даље га неговати. То је крупан задатак не само наших команди већ и свих друштвених организација. Учешће наше Армије у изградњи земље очитује се и у интензивној активности свих старешина наше Армије у масовним политичким и другим друштвеним организацијама и разним облицима друштвеног самоуправљања, као и разним облицима политичке и културне сарадње између војних и друштвених организација.

С друге стране, активност припадника Армије у друштвено-политичком животу земље добила је у значају и са становишта потребе наше одбране, односно са становишта усвајања јединствених схватања проблема одбране наше домовине. У тој светлости је нужна још чвршћа и организованија сарадња органа Армије и руководства из грађанства.

Проблеми одбране земље у савременим условима, а то особито наше искуство показује, нису само проблеми Армије. Проблеми одбране су много шири и истичу потребу ангажовања свих органа и организација нашег друштва, почев од савезних органа власти и највиших научних институција па до органа и установа у комуни и сваког грађанина понаособ. Биће сасвим нормално и на месту да о проблемима те врсте, у обиму у коме се они у њиховим условима појављују и ангажују их, дискутују грађани у свом насељу, чланови разних друштвених организација на свом састанку, сви органи у

својим форумима. Одбрана земље је једно од најкрупнијих политичких питања и њена организација и реализација у комуни не могу да мимоиђу, односно не би смеле да мимоиђу, ни једног нашег грађанина. Ово је потребно и стога што у савременим условима мере усмерене на организацију одбране земље објективно постају интегрални део друштвене активности. С друге стране, то је такво питање на које се нормално протеже интерес нашег социјалистичког грађанина, грађитеља и управљача своје судбине.

Највећи допринос Армије изградњи социјализма је, међутим, њена морална и општа спремност да брани слободу и независност наше социјалистичке земље.

У том погледу треба истаћи све бољу и савременију обуку, која је знатно допринела високом квалитету наше Армије. Нарочито је значајна васпитна страна целокупног наставног процеса, у којој посебну пажњу заслужује развијање иницијативе, самосталности, одлучности, спремности да се преузме одговорност и слично. Захваљујући свему томе, ми данас можемо рећи да је наш војник стручно и морално спреман и за највеће напоре и искушења које може да наметне борба у савременим условима.

Истовремено треба истаћи да војностручна обука има велики значај и за подизање опште, а нарочито техничке културе и навика војника. На тај начин је она постала значајан извор за земљу квалификованих кадрова чији број већ премаша пола милиона.

За ове успехе треба данас са овога места одати признање старешинском кадру наше Армије. Он је ове резултате остварио школујући се истовремено и сам, не жалећи никакве напоре и, често, жртвујући веома много од свог личног живота. Напори који се врше у правцу сталног усавршавања кадра виде се из података да је кроз 54 војне школе и академије прошло од завршетка рата до данас око 105 хиљада старешина.

Захваљујући квалитету рада, примени савремених метода васпитања и образовања и залагању старешина на подручју војностручног и морално-политичког васпитања војника, војници знатно проширују и обогаћују своја знања и, одлазећи у своје фабрике, задруге или установе, постају политички још зрелији и спремнији за нове напоре.

Нису мањи резултати ни на подручју културно-забавне и просветне делатности. Организатори ове делатности — војнички клубови и културно-просветни одбори — створили су, развијањем многих форми, атмосферу у којој војник налази себе, обликује и развија своје позитивне склоности. Чињеница да смо од рата до данас описменили око пола милиона младића који су неписмени дошли у Армију, да је у рад разних секција укључен сваки други војник, поред низа других резултата, најбоље то потврђује.

Желео бих подвући да васпитање и обука представљају један од најважнијих сектора активности у Армији и да је на томе подручју нарочито важно да се војник и његов колектив и даље развијају као активни субјекти.

Изградња Армије истакла је као посебан проблем — проблем њеног материјалног обезбеђења. Оно је у нашим условима изискивало велике напоре и жртве наших радних људи. Захваљујући томе, успели смо да знатно подигнемо општи материјални ниво Армије и њеној ударној моћи обезбедимо солидну материјалну основу.

Изграђене су многе нове касарне, домови и клубови, који су обезбеђени многим средствима за веома разгранат културни, просветни, политички и спортски живот војника. Довољно је рећи да се само у војничким библиотекама налази преко 3,5 милиона књига.

Живот војника данас постаје друкчији, и то не само због социјалистичких односа који данас владају у нашој Армији него и због неупоредиво бољих материјалних услова тога живота. У томе погледу за многе младе људе боравак у Армији значи прелом у животу. По повратку из Армије многи од њих постају носиоци многих позитивних знања и навика које су у њој стекли.

За материјални напредак Армије свакако је најзначајније наоружање. У складу с нашом независном политиком, ми смо се доста рано оријентисали на стварање властите војне индустрије и бродоградње. Ту су учињени највећи напори, уложена велика средства и постигнути стварно крупни резултати.

Ми смо се оријентисали на производњу оног наоружања које најбоље одговара нашим условима. Наша војна индустрија може да обезбеди све основно наоружање и опрему потребно за одбрану земље. Наши производи су достигли тако висок квалитет да је Југославија и извозник производа војне индустрије у више земаља.

Важно је напоменути да војна индустрија све већим делом својих слободних капацитета производи артикле широке потрошње, чиме даје велики допринос снабдевању нашег тржишта. Ове године ће та производња достићи вредност од око 110 милијарди динара.

За потребе одбране морала су се, због ситуације у првој послератној деценији, а и касније, давати и улагати велика средства. Од 1952. године релативно се смањују издаци државног буџета за народну одбрану. Од 21,77 посто националног дохотка, колико је износио буџет за народну одбрану у максималном износу 1952. године, он је у 1961. години опао на 8 посто.

Савез комуниста Југославије има прворазредну улогу у животу и изградњи Армије. Нема важнијих задатака и проблема који нису на дневном реду састанка организације СКЈ, почев од Опунмоћства ЦК СКЈ за ЈНА па до основних организација.

Ипак, међу свим питањима и проблемима које на један или други начин третирају организације СКЈ, најважније место заузима јачање морално-политичког јединства и социјалистичких односа, као и односа комуниста према свим задацима који јачају нашу Армију. То су, свакако, основни задаци, који су стално били у центру пажње комуниста и организација СКЈ. То је природно, с обзиром на карактер организације СКЈ, на унутарпартијску демократију, место и стил њеног рада итд. Међутим то није и не сме смањивати одговорност

команди и старешина у третирању ових питања. Напротив, команде и старешине су могле квалитетно и успешно решавати ове и друге задатке, пре свега, зато што је организација СКЈ непрекидно мобилисала и припремала целокупни састав за све ове задатке. То што друштвени развитак и остали објективни фактори захтевају, омогућују и самим тим олакшавају развијање истинских социјалистичких односа и у Армији, не значи да се тај процес може аутоматски развити. Због особености армијске организације, принципа једностарешинства, неминовности војне субординације, било је неопходно стално присуство и потпуно ангажовање сваког комунисте, како би се развијали слободни, топли и другарски односи и истовремено чврста дисциплина и беспрекорност у извршавању свих наређења. Лични пример комунисте има и овде посебан значај. Нема сумње, у Армији треба да постоји чврста дисциплина, али таква да буде израз расположења и воље војника, а то значи да буде свесна. Нема добре дисциплине ако она није израз дубоког уверења у правилност политике наше земље, у правилност командовања, у неопходност благовременог и потпуног извршавања свих наређења.

У данашњим условима и у Армији снага организација СКЈ лежи и у ауторитету и активности комуниста, у снази идејних убеђења и њиховом личном примеру. Зато је питање идејног јединства, идеолошко-политичког уздизања комуниста и њиховог лика централно питање у свакој организацији Савеза комуниста у Армији.

*

Карактер наше социјалистичке земље и њена стремљења, поготово наша упорна борба за мир, одређују смисао и значај развоја и јачања наше Армије. Борба за мир и мирољубиву и активну коегзистенцију је за нас трајна политика, јер почива на нашем дубоком уверењу да је мир данас за свет једина прихватљива алтернатива. Без њега није могуће никакво даље позитивно кретање, без њега не могу да нарастају прогресивне, ослободилачке и револуционарне снаге које носе ново, без њега нема изградње и срећнијег и бољег живота људи. Отуда је борба за мир, односно сваки допринос јачању снага мира и чинилаца који воде његовој стабилизацији пут борбе против снага прошлости, реакције, реваншизма и колонијалног угњетавања.

У таквим условима оружане снаге једне доследно мирољубиве земље, каква је наша, и саме постају фактор мира, а свако њихово јачање — усмерено циљевима одбране — чинилац прогреса и обуздавања евентуалног агресора.

Нас озбиљно забрињавају смишљене провокације одређених кругова у Западној Немачкој, који нису без подршке и других сличних снага на Западу, усмерених против наше земље. Они представљају један од карактеристичних видова покушаја да се рехабилитују снаге фашистичке агресије и њихова политика, а њена војна искуства и

кадрови искористе за реализацију циљева који представљају озбиљну претњу миру и човечанству. Корени тих повампирених фашистичко-реваншистичких завера су веома дубоки. Њихове манифестације, међутим, сигнализирају потребу још чвршћег и одлучнијег става снага мира против таквих завера и политичког жигосања свих њихових подстрекача.

Дубоко верујемо да ће даљи ослободилачки процеси законито водити јачању и ширењу свих мирољубивих снага. То ће сужавати простор заощтравања међублоковских односа и јачати тенденције, а и праксу мирољубиве међународне сарадње. Управо зато је од неопредног, а и превасходног значаја упорна борба да се изнађу начини мирољубивог и споразумног решавања свих проблема, уз императивни захтев да се одбаце сила и принуда у свим њиховим јавним и закулисним облицима. Право сваког народа на слободу, на државни и национални суверенитет, на то да самостално, без спољног мешања и притиска, изабере пут свог властитог развитака, обавезно поштовање равноправности сваког народа у међународним односима и у решавању најкрупнијих светских проблема, уз отклањање свих још преосталих облика националне потчињености, колонијалне и полуколонијалне експлоатације и угњетавања, — морају бити принципи те борбе. На таквим принципима је могућна сарадња држава различних друштвених система као трајни облик активне и мирољубиве коезистенције.

У условима када су постојећи војни блокови израсли у фантастичну концентрацију снага разарања, свако поновно заощтравање, односно свака криза између блокова охрабрује снаге реакције, империјализма и ратног авантуризма.

Због тога смо се ми увек искрено борили и с неумањеним револуционарним жаром ћемо се и даље борити за конструктивно, реалистичко и по човечанство прогресивно решавање таквих крупних проблема као што су свеопште разоружање, забрана проба нуклеарних бомби и уништење свих њихових залиха, ликвидирање колонијализма, проблем несебичне и ничим условљене помоћи заосталим земљама, а тиме и сузбијање разних форми неоколонијализма.

Стојећи доследно на позицијама борбе за мир и политике активне коезистенције, ми смо увек сматрали да и чврста решеност наших народа да се непоколебљиво одупру сваком акту притиска и агресије представља допринос напорима да се очува мир. Јединственост наших народа у решености да бране своју социјалистичку домовину била је увек озбиљна опомена свакој провокаторској и ратнохушкачкој намери и брана таквим покушајима у овоме делу света. Наши народи нису никада претили и никоме не прете својим оружаним снагама. Они су увек били и остају окренути миру, задацима своје изградње и стремљењима ка општем прогресивном развитаку, а њихове оружане снаге су биле и остале залог настојањима наших народа да се мир очува и учврсти.

У свему оном битном што нашу Армију чини народном и социјалистичком, у њеном настанку, организацији и развоју, у свим њеним победама у рату и свим њеним успесима у послератној изградњи — уграђена је мисао вођила њеног врховног команданта.

Данас, када се с поносом осврћемо на двадесетогодишњи пут нашег развитака, пут револуционарне херојске борбе наших народа и њихових оружаних снага, који је захтевао велике напоре и жртве, али на коме су постигнуте и величанствене победе, наша срца су испуњена љубављу, оданошћу и захвалношћу најзаслужнијем и највећем сину наших народа, нашем првом грађанину и војнику, неуморном борцу за победу социјализма и мир, нашем Председнику Републике, другу Титу.

Живела наша социјалистичка домовина Федеративна народна република Југославија!

Живео врховни командант Југословенске народне Армије друг Тито!

